Poštnina plačana v gotovini
Spedizione in abbonamento postale

Prezzo - Cena Lir 0.50

Slovenski dom

Štev. 206. V Ljubljani, v petek, 11. septembra 1942-XX Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano. | Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. | Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Vojno poročilo št. 836:

Uspešno letalsko delovanje

Zavrnjen napad angleških letal na skupino italijanskih ladij — Angleška podmornica potopljena

Uradno vojno poročilo št. 836 pravi:

Včeraj ni bilo na egiptskem bojišču nobenih večjih bojev. Protiletalska obramba v Tobruku je zadela in uničila dve angleški letali.

Italijanska letala, ki so spremljala neko ladijsko skupino, so prestregla pot angleškim bombnikom ter enega sestrelila.

Z uspehom je bilo spet bombardirano letališče na Mikabbi.

V zraku nad Scoglittijem (Ragusa) so italijanski lovci napadli štiri angleške lovce ter jih prisilili k pristanku. En ameriški letalec je bil pri tem ujet. S poletov zadnjih dni se dvoje naših letal ni vrnilo.

Torpedovka »Polluce« pod poveljstvom korvetnega kapetana Tita Burattinija je v Sredozemskem morju potopila neko angleško podmornico.

Pomorske enote, ki so potopile angleške podmornice, omenjene v vojnih poročilih št. 808, 833 ter 835, so bile pod poveljstvom fregatnega kapitana Achilla Zolija, kapitana vojnega broda Alda Cocchia in poročnika vojnega broda Enrica Duccija.

*

Z Ducejevim odlokom je bil armadni general Carlo Favagrossa imenovan za vrhovnega komisarja za tekoča goriva in mazilna olja.

Letalski napad na Zagreb in Budimpešto

Zagreb, 11. sept. s. V noči od torka na sredo je kmalu po polnoči priletelo neko sovražno letalo nad severno hrvaško mejo in prodrlo nad ozemlje Zagreba. Letalo je najprej vrglo svetleče rakete, takoj nato pa devet manjših bomb. Bombe so padle na neko delavsko stanovanje. Več hiš je bilo poškodovanih. Neka ženska in en moški pa sta bila ranjena.

Budimpešta, 11. sept. s. O letalskem napadu, ki ga je sovjetsko letalstvo izvedlo na madžarsko ozemlje, so se izvedele sledeče podrobnosti: Številna sovjetska letala so v noči od torka na sredo od 22. ure do 1.23 v valovih preletela severno madžarsko mejo. Letalski alarm v prestolnici je trajal več kot tri ure. Za tarčo so si letala vzela zlasti kraje zahodno od reke Tetoša. Posebno močno so bili napadeni južni deli Budimpešte in bližnja okolica. Tudi gorski kraji pri Buku in Vertešu in južna središča Zala in Somogyja so bila bombardirana. Nad mesto Szollok je bilo vrženih več bomb. Protiletalsko topništvo je z zapornim ognjem prisililo sovjetska letala, da so letela v veliki višini. Večina bomb je padla na odprta polja. Zažigalne bombe so povzročile šest požarov, ki so pa bili takoj zadušeni. Obžalujejo smrt treh ljudi. Petnajst jih je bilo ranjenih.

Neredi in nemiri na severnem Irskem

Lizbona, 11. sept. s. Izvedle so se podrobnosti o spopadu, do katerega je prišlo v Cladivu, blizu meje irske svobodne države, med angleško policijsko patrolo in skupino prostovoljcev irske republikanske vojske. Policaji so prihajali proti neki hiši na glavnem trgu, da bi izvedli hišno preiskavo, toda sprejela jih je toča izstrelkov. Nacionalisti so nanje streljali iz oken in so imeli tudi manjšo strojnico. Dva policaja sta padla težko ranjena, ostali pa so pobegnili. Nekaj ur kasneje je prišlo v vas več avtomobilov polnih agentov in vojakov. Toda nacionalisti so že pobegnili. Oba ranjena policijska agenta sta pozneje ranam podlegla. Vse hiše v vasi so od tal do strehe preiskali in aretirali več sto ljudi pod sumom, da so podpirali bežeče nacionaliste. V vasi je vse polno policijskih agentov, ki imajo tudi oklepni avtomobil. Po sončnem zahodu ne sme nihče več na cesto, vsa okna in vrata pa morajo biti zaprta. V Belfastu se nadaljujejo preiskave, kajti policiji se še ni posrečilo najti nacionalistov, ki so bili ranjeni ob spopadu v torek ponoči. Hišo za hišo temeljito preiskujejo. Računajo pa, da so bili ranjenci skrivaj odvedeni iz mesta in da so našli pribežališče v kakšni vasi. Aretiranih je bilo novih 31 oseb pod sumom, da so podpirale irsko republikansko vojsko. V Belfastu so Angleži v celoti zaprli 261 ljudi.

Nemci osvojili nove postojanke pred Stalingradom

Napredovanje jugovzhodno od Novorosijska - Spodleteli sovjetski napadi - Hude izgube sovjetskega letalstva

Hitlerjev glavni stan, 11. septembra: Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Jugovzhodno od Novorosijska je bilo zavzetih več višin na bojišču, ki je bilo posejano z utrdbicami.

Težko topništvo armade je ob obali Črnega morja potopilo pet prevoznih ladij.

Ob Tereku je nemška skupina neke oklepne divizije vrgla Sovjete, ki so napadali z velikimi silami nazaj ter vdrla v sovjetske topniške postojanke in uničila baterije.

Na trdnjavskem območju Stalingrada so bile zavzete močno zgrajene in žilavo branjene utrdbe, in sicer s podporo letalstva. Pri obrambi težkih razbremenilnih napadov je bilo uničenih 59 sovjetskih oklepnikov.

Bojna letala so napadala pristaniške naprave in oskrbovalna skladišča v Astrahanu. Nočni napadi so veljali letališčem vzhodno od Volge.

Pri Rževu so Sovjeti obnovili svoje napade z močnimi pehotnimi oddelki in oklepnimi silami. S sodelovanjem letalstva so bili Sovjeti po hudih bojih odbiti, pri tem pa je bilo uničenih 77 sovjetskih oklepnikov.

Južno od Ladoškega jezera in na obkoljevalnem bojišču pri Leningradu se je ponesrečilo več boljševiških napadov. Pri brezuspešnih sovjetskih poskusih izsiliti prehod čez Nevo je bilo 36 sovjetskih čolnov uničenih.

V pretekli noči so sovjetska letala opravljala motilne polete nad vzhodno Nemčijo. Sovjetsko letalstvo je včeraj izgubilo 128 letal, poleg tega pa so lovci sestrelili še en balon. Osem lastnih letal se s poletov nad sovjetskim ozemljem ni vrnilo.

Ob opoldanskih in večernih urah so posamezna angleška letala dne 9. septembra preletela zahodno Nemčijo. Letala so vrgla nekaj rušilnih bomb, nastala škoda je majhna.

Stražarski čolni so na Rokavskem prelivu sestrelili dve angleški letali.

Berlin, 11. sept. s. Na pristojnem vojaškem mestu pripominjajo, da so na srednjem odseku ruskega bojišča nemška bojna in strmoglavska letala predvčerajšnjim z bombami obmetavala sovjetske postojanke pri Medinu in prisilile nasprotnika k umiku. Več oklepnih vozil in topov je bilo razrušenih. Druga nemška bojna letala so napadala prometne zveze in sovražnikovo zaledje in so razbila številna motorna vozila, ki so jih napadala s prav nizke višine. Tudi sovjetsko letališče pri Barlamovu ob Ledenem morju je bilo močno napadeno. Bombe velikega kalibra so zadele letališke naprave in letala, razvrščena na tleh. Videti je bilo tudi več ognjev in eksplozij. Nemški lovci, ki so na teh pohodih spremljali bombnike, so v spopadih zbili 17 sovražnih letal.

Črnomorska ruska mornarica bo kmalu brez oporišč

Bukarešta, 11. sept. s. Položaj sovjetske črnomorske mornarice smatra romunski tisk za zelo tragičen in obupen. Vojaški kritik lista »Timpul« poudarja, da je bolj kot usoda te mornarice zanimiva ugotovitev, da je v celoti spodletel poskus sodelovanja med sovjetsko mornarico in ostalimi ruskimi oboroženimi silami, ki se vojskujejo na črnomorskem bojišču. Da bi podal približno sliko ogromne sile rdeče mornarice na Črnem morju in visoko njeno premoč nad silami zavezniških mornaric, navaja vojaški kritik zelo zanimive podatke. Medtem ko so imeli zavezniki v Črnem morju na razpolago le deset nadvodnih ladij, med katerimi sta bili najmočnejši enoti dva romunska rušilca po 1850 ton, potem nekaj italijanskih protipodmorniških čolnov, nekaj romunskih in nemških čolnov in nekaj majhnih podmornic, pa je imela sovjetska mornarica 32 nadvodnih enot, med katerimi je bila tudi 33.000 tonska »Pariška komuna«, oborožena z 12 topovi s 305 mm, potem tri križarke po 8000 ton in tri po 6000 ton, 19 rušilcev, več manjših enot, povrh tega pa je bilo okrog 20 ladij še v raznih ladjedelnicah. Tako so Sovjeti izdelovali eno bojno ladjo za 35.000 ton, dve križarki po 8000 ton, šest po 2800 ton in 8 po 17.000 ton. Vrh tega je imela sovjetska mornarica tudi veliko število podmorskih enot, med katerimi je bilo 63 podmornic s tonažo od 2000 do 2500 ton in 18 podmornic, ki so jih v Kerču in Rostovu še gradili. V celem je imela sovjetska vojna mornarica v Črnem morju več kakor 200.000 ton vojnega brodovja. Ta močna mornarica, ki so jo imeli v rokah Rusi, je bila svojčas pojav, ki je vzbujal mnogo skrbi.

Duce sprejel tajnika albanske fašistične stranke

Rim, 11. sept. s. Duce je v navzočnosti grofa Cianea sprejel tajnika albanske fašistične stranke Biba Mirakaja in se z njim zadržal v prisrčnem razgovoru. Duce je dal ministru Mirakaju navodila za delovanje albanske fašistične stranke v sedanjem vojnem času.

Vloga Italije v Sredozemlju in na Balkanu

Priznanje bolgarskega lista ustvarjalni sili fašistične Italije

Sofija, 11. sept. s. Polkovnik Gančev je napisal v listu »Slovo« članek pod naslovom »Italija v Sredozemlju in na Balkanu«. Članka je najprej poudaril, da je Italija vstopila v sedanjo vojno v vsej polnosti svoje duhovne in vojaške moči, nato pa pravi: »Italija je odkrila svojo neznano ustvarjalno moč že v preteklosti in je dala svetu vzgled za edinstveno pripravljenost do vsake žrtve in bojnega duha. Fašistična Italija ima vso pravico, da dobi življenjski prostor za svoj veliki narod. Članka nadaljuje z zatrdilom, da Italijo čaka odločujoč vpliv v Sredozemskem morju. Malta mora postati italijanska, Gibraltar in Suez pa se morata odcepiti od britanskega imperija.« Glede italijanskih nalog na Balkanu pravi Gančev: »Že pred sedanjo vojno je bila Italija nezainteresirana pokroviteljica vseh balkanskih narodov, ki so se znali upreti vsem gospodovalnim poskusom Angležev in Francozov. Vpliv Italije na Balkanu bo pomladil stavbe nove Evrope. Kolikor se tiče nas Bolgarov, lahko upamo, da nam bo Italija posvetila posebno pozornost, kajti z njo smo bili v prejšnjih časih povezani s srečnimi vezmi. Upamo in prepričani smo v čimboljše bodoče odnošaje med Bolgari in Italijani.«

Roosevelt se je sprevrgel v diktatorja

Z novimi ukrepi je potrdil zmedo v ameriški demokraciji

Rim, 11. sept. s. Zloglasni Pertinax je v članku, ki ga je objavil »New York Tribune«, javno bičal nesposobnost in površnost ameriškega kongresa. List pravi, da je novi predsedniški odlok nekatere senatorje pošteno raztogotil.

Mnogi senatorji obtožujejo Roosevelta, da si lasti diktatorske pravice, pa da se ne meni prav nič za kongres. Rooseveltovi pristaši pa primerjajo Rooseveltovo ravnanje s postopki Abrahama Lincoolna v secesijski vojni in z Wilsonovimi v svetovni vojni, da bi s tem zavrnili očitke ameriškemu predsedniku, češ da je proti demokraciji.

Razni listi zagovarjajo zamisel, ki ni prav nič demokratska, po kateri da so v važnih zgodovinskih razdobjih ljudstva potrebni voditelji, ne pa ustanove ljudskih zastopnikov, ki ne vedo ne kod ne kam. Rooseveltu je torej lahko, razlaga Pertinax, ko gre nebrižno mimo kongresa, zakaj ugled zakonodajne oblasti v Združenih državah močno bledi. V ameriških vladnih krogih so skupine, ki senat in kongres lahko vrtijo po mili volji. Senat ima več ko dvajset odborov, za katere so značilne neskončne in prav tako neuspešne seje. Vsak odbor dela po svoje, ne da bi se menil za delo drugih odborov. V tem veličastnem parlamentarnem neredu ni nikakršnega sporednega sodelovanja. Listi često smešijo nesposobnost nekaterih predsednikov teh odborov. Roosevelt dobro ve, zatrjuje Pertinax, da kongres nima prav nobene moči ter ga mirne duše pusti ob strani, kadar ne služi njegovim namenom.

Vse trditve so kaj čudne, če pomislimo, da jih je zapisal vnet zagovornik demokracije, kakršen je Pertinax, ki je na videz pozabil na svoje bivše spise v prid parlamentarnemu življenju. Ta opazka zadeva morda le Pertinaxa samega, vendar pa je za tako imenovano demokracijo značilno, da izjavlja, da se bojuje za neodvisnost narodov, hkrati pa v Indiji, na Irskem, v Iraku, Iranu in Palestini streljajo ljudi, ki zahtevajo neodvisnost svojih dežela. Demokracije, ki izjavljajo, da se bojujejo proti demokratskim državam, imajo v Churchillu, Rooseveltu ter Stalinu prave diktatorje, ki lahko po mili volji počenjajo vse, samo da uresničujejo svojo osebno politiko, za demokratska izročila pa se prav nič ne menijo, še manj pa za njene ustanove.

Churchillova izjava o položaju v Indiji

Rim, 11. sept. s. Predsednik angleške vlade Churchill je imel v spodnji zbornic nov govor in sicer o indijskem vprašanju. Podal je zelo optimistični pregled o položaju in rekel, da v celoti ta položaj ni vznemirljiv. Povedal je, da je bilo dosedaj v Indiji 500 mrtvih in pohvalil odločnost indijske policije, katero vodijo Angleži in ji poveljujejo angleški častniki. Churchill je zanikal pomen indijske kongresne stranke, ki izraža le želje nekaterih finančnih in industrijskih krogov. Churchill je izjavil, da bodo Ghandi in njegovi tovariši ostali v zaporu za nedločen čas in da Anglija gleda na notranji položaj v Indiji kot zadovoljiv. Nato je pohvalil podporo, ki jo indijski knezi dajejo britanskim oblastem. Po njegovih izjavah je več kot polovico Indijcev za Angleže. Churchill je zagotovil zbornici, da je v Indiji sedaj mnogo več belih vojakov, kakor pa jih je bilo kdajkoli v zgodovini britanskega gospodstva. Z omembo množice bajonetov, ki drži stražo nad Indijo, je Churchill končal svojo izjavo med ploskanjem članov spodnjega doma.

Angleži zopet napadajo na Madagaskarju

Vichy, 11. sept. s. Nov greh je Anglija zagrešila proti narodu, ki je nevtralen in se ne vojskuje. Po brezuspešnem izkrcevalnem poskusu, ki so ga 8. septembra poskušali pristaši generala de Gaulleja 20 km severno od Majunga na Madagaskarju, so včeraj zjutraj brez kakršnekoli napovedi Angleži začeli s splošnim napadom na zahodno obalo Madagaskarja. Napad je podpirala mornarica z najmanj 18 ladij, kar pomeni mnogo večjo silo, kakor pa je bila sila, s katero so Angleži svojčas zasedli pristanišče Diego Suarez. Glavni napad je bil namenjen zahodnemu pristanišču Morondara. Francoske čete odločno branijo svoje postojanke.

Buenos Aires, 11. sept. Državno tajništvo v Washingtonu je objavilo, da je Anglija v popolnem soglasju z Združenimi državami začela z vojaškimi operacijami na Madagaskarju z namenom, da si zagotovi popolno nadzorstvo nad prelivom Mozambique, po katerem vozijo angleški konvoji. Državno tajništvo pristavlja, da imajo Angleži številna vojna sredstva in da so istočasno z mornarico, letalstvom in izkrcevalnimi oddelki napadli Majuago, Morondaro, Ciridino in izliv reke Kopa. Francoske čete dajejo Angležem odpor.

Preosnova nemškega pravosodja

Berlin, 10. septembra. s. Pred zastopniki tujega tiska je novi nemški pravosodni minister dr. Hierack govoril o preosnovi nemškega prava po navodilih, ki jih je dal Hitler. Rekel je, da ima preosnova namen doseči sledeče cilje: ojačenje pravne uprave, osvežitev nacionalsocialističnega duha v tej upravi in končno novo organizacijo nemškega prava v zvezi z nalogami, ki jih mora izvesti nemška država v svojem velikem življenjskem prostoru. Gre za obsežne naloge, je dejal nemški minister, ki jih bo treba izvesti postopno. V tem obnovitvenem delu bo glavni in bistveni delež dan sodniku, ki bo po končanem vseučilišču užival posebno novo vzgojo. Minister je zaključil rekoč, da se bo po izvedbi predvidenih preosnov pojavila pravosodna uprava, ki bo vsa prežeta nacionalnosocialističnega duha.

Ob izbruhu vojne so Judje prenesli iz Evrope v Ameriko 1000 milijonov dolarjev v gotovini ali vrednostnih predmetih, kar predstavlja beg največjega kapitala z ene celine na drugo, kar ga je zgodovina kdaj zabeležila, izjavlja neki ameriški finančni strokovnjak.

Vesti 11. septembra

Britanski bombnik se je zadel v gorsko steno na severnem Švedskem, ko je bil namenjen nad Narvik. Od posadke pet mož so se trije ubili. Ostala dva sta hotela skrivaj bivati na Švedskem, pa so ju kmalu izsledili.

Nove tvornice za izdelavo umetnih tkanin bo zgradila bolgarska vlada. Predvsem bodo tovarne uporabljale tkivo, pridobljeno iz murvinega lesa.

Novo trgovinsko pogodbo sta sklenili Danska in Španija. Za vino in svinec, ki ga bo dobila iz Španije, bo Danska dobavljala motorje, hladilnike in druge stroje.

Finsko poslaništvo bo začelo poslovati v Zagrebu. Posle bo vodil poseben odpravnik poslov.

Nobenih svilenih nogavic ne bo več v Angliji. Vse zaloge svile so že izčrpane, kajti izdelava svilenih nogavic se je lani novembra nehala.

Danski kralj je že prebolel bolezen, ki ga je napadla v začetku junija in je popolnoma okreval. Vrnil se je že v svoj grad v Kopenhagenu.

Kmečke hišice je sklenila zgraditi v južni Traciji bolgarska vlada. V te kraje, ki so bili lani spomladi priključeni državi, se bodo naseljevale kmečke družine prostovoljno. Vsaki družini bo vlada dala tudi 50.000 levov posojila, ki ga bodo morali vračati skozi deset let.

Iz Stocholma poročajo, da je ruski list »Pravda« napisal o pomembnosti Stalingrada doslovno tole: Izguba Stalingrada bi pomenila vrv okrog vratu Rusije. Ta izjava ruskega lista je napravila v ameriški javnosti globok vtis.

O stališču Chileja do sedanje vojne je na treh sejah sklepala chilenska vlada. Končno je bilo sklenjeno ,da se odložitev in splošna smer zunanje politike prepusti razsoji državnega poglavarja.

V Benetke je odpotoval romunski propagandni podtajnik profesor Marcu, da bo prisostvoval predvajanju filma »Odesa«. Na postaji v Bukarešti so se od njega poslovili številni uradniki italijanskega poslaništva.

Lep prispevek za dvig gospodarske sile sil Osi so dali, po zatrdilu gospodarskih krogov v Berlinu, ukrajinski delavci v Nemčiji. Teh delavcev je več kot pol milijona.

Romunski in bolgarski narod morata živeti v dobrih sosedskih odnošajih. Donava ju ne sme ločevati, temveč združevati. Romunska vlada bo storila vse, da se to prijateljstvo utrdi, da je skupen cilj obeh narodov borba proti anglosaškemu bogataštvu in proti boljševizmu, je izjavil podpredsednik romunske vlade Mihael Antonescu nekemu bolgarskemu časnikarju.

Odlikovanje hrastovega lista k železnemu križu je Hitler podelil korvetnemu kapitanu Scholtzu, poveljniku neke podmornice.

Skladišča žita je blizu Zagreba pregledal Poglavnik v spremstvu večjega števila ministrov. Ta skladišča bodo delila hrano v zimskih mesecih pasivnim krajem hrvaške države Takoj po svojem obisku je poglavnik razpravljal s prometnim ministrom o razvažanju nakopičenih živil v potrebne kraje.

Ameriške vojaške postojanke na ecuadorskem ozemlju

Buenos Aires, 10. septembra .s. Roosevelt je dokončal z uspehom spet nov svoj imperialistični manever, da bi zagospodoval nad ozemlji, ki spadajo k južnoameriškim državam. Poročajo, da so bila s tajno pogodbo zaključena pogajanja z Ecuadorjem. Združene države so ta pogajanja sprožila s predlogom, da bi jim Ecuador odstopil nekaj strategično važnih točk, potrebnih za boljšo obrambo Panamskega prekopa. Tako so Združene države dobile v last med drugim Punta Salinas na polotoku Sv. Helena tik pred zalivom Guayaquil, dalje pa tudi otoke Galapagos. V teh krajih je posebna ameriška industrijska družba pod vodstvom mornariških inženirjev že konec preteklega februarja začela graditi objekte, ki so čisto vojaškega značaja.

Pooblastitev družbe Istituto Agricolo Immobiliare »Emona« za nakup posestev

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino

na podstavi kr. ukaza z dne 7. maja 1942-XX št. 645, glede na italijansko-nemški sporazum, podpisan v Rimu dne 31. avgusta 1941-XIX o preselitvi nemških državljanov in tukajšnjih Nemcev iz Ljubljanske pokrajine,

glede na svoje naredbe z dne 30. marca 1942-XX št. 58, z dne 11. julija 1942-XX št. 143 in z dne 14. julija 1942-XX št. 144 in

glede na prošnjo, ki jo je predložila družba Istituto Agricolo Immobiliare »Emona« v Ljubljani, katera prevzema v smislu mednarodnih sporazumov nepremično imovino izseljencev, **odloča:**

Družba Istituto Agricolo Immobiliare »Emona« v Ljubljani se pooblašča za nakup nepremične imovine, lasti nemških državljanov ali tukajšnjih Nemcev, ki se izselijo iz Ljubljanske pokrajine v smislu italijansko-nemškega sporazuma, podpisanega v Rimu dne 31. avgusta 1941-XIX, skupno z vknjižbo lastninske pravice glede te imovine v zemljiški knjigi.

Ta pooblastitev se nanaša tudi na vknjižbe, ki izvirajo iz razdružitve skupnosti nerazdeljenih deležev nemških izseljencev ali drugih solastnikov v smislu določb naredbe z dne 11. julija 1942-XX št. 143, kakor tudi na nakup nepremične imovine tistih tukajšnjih Nemcev, ki bivajo v inozemstvu in na morebitne sledeče razdelitve v smislu naredbe z dne 14. julija 1942-XX št. 144.

Ljubljana dne 3. septembra 1942-XX.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli.

Prijava premičnin in nepremičnin športnih organizacij, ki so pod C. O. N. I.-jem

Zaupnik C. O. N. I.-ja sporoča:

Vse športne organizacije, ki so podrejene C. O. N. I.-ju ter od njega priznane, in ki so imele meseca aprila 1941 v svoji posesti kakšne premičnine ali nepremičnine na področju, ki zdaj ne pripada Ljubljanski pokrajini, morajo o tem dati podrobno pojasnilo do 30. septembra t. l.

Zlasti je treba podrobno navesti, kolikšna je ta njihova posest, kje natančno leži ter navesti vpis v zemljiški knjigi, navesti delno in celotno vrednost, morebitne dolgove, ter predložiti dokazila ter po možnosti fotografije nepremičnin in zgradb, načrtov in gradbenih črtežev.

Pojasnila, ki bodo prišla po 30. septembru ali takšna, ki bodo nepopolna, ne bodo upoštevana.

Športne vesti

Italijanska nogometna moštva bodo začela novo jesensko nogometno sezono s 13. septembrom. Tega dne bodo klubi igrali pokalne tekme. Prvenstveni ples pa se bo začel 4. oktobra, ko bodo spet igrišča oživela in bo spet navijanje in letanje za okroglim usnjem.

Po trdi in ogorčeni borbi so Rapidovi teniški igralci preteklo nedeljo tudi srečanje s Celovčani odločili s točko razlike v svojo korist. Rezultat 3:2. S to zmago so se Mariborčani končno kvalificirali za zaključno kolo, ki ga bodo morali igrati proti Dunajčanom prihodnjo nedeljo. Gre za prvenstvo moštev v okrožju Donau-Alpenland.

Hrvaška lahkoatletska zveza je sklenila mednarodni dvoboj z bolgarsko zvezo. Dvoboj bo v Sofiji.

Posveti nemških delavskih voditeljev o izrabi delovne sile v Nemčiji

Berlin, 11. sept. s. List »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča o sestanku, ki so ga včeraj imeli v Weimarju vsi voditelji nemških delavskih uradov pod predsedstvom glavnega pooblaščenca za uporabo delavne sile Fritza Sauckela. Po petnajstih letih se v Nemčiji prvikrat sestajajo vsi tisti, ki jim je bilo naloženo voditi različne urade za organizacijo dela. Državni tajnik Körner je prinesel na sestanek pozdrav maršala Göringa, nato je pa govoril o razvoju štiriletnega gospodarskega načrta, poudarjajoč posebno pomen, ki ga ima za Nemčijo vprašanje pomanjkanja delavcev špecialistov. Ko je govoril o vprašanjih, ki se tičejo uporabe delovne sile, je dejal, da je pomanjkanje nastalo zavoljo tega, ker so milijoni vojakov na bojiščih in je bilo zato potrebno uporabiti za delo ženske in tuje delavce. Napram 5,700.000 delavkam, ki so se nahajale v tovarnah aprila 1939, znaša danes število zaposlenik žensk 9,700.000. Tudi število tujih delavcev se je občutno povečalo zadnja leta in sicer v kmetijstvu ter nemški oboroževalni industriji. Pooblaščenec Sauckel je govoril o ukrepih, izdanih za duhovno in gmotno pomoč tujega delavstva v Nemčiji in o nalogah, ki jih ima nemško ljudstvo do njih. Poudaril je vsa obsežna vprašanja, ki jih je treba rešiti v novih zasedenih vzhodnih krajih, končal pa je rekoč, da se tudi v teh državah že sedaj opaža nova doba blagostanja, kajti tam se nahajajo nemški vojaki, ki jih branijo z modernim in odličnim orožjem.

Ljudje so iznajdljivi, ko si preskrbujejo kurivo

Ljubljana, 11. sept.

Star, a zelo pameten naš pregovor pravi, da je treba skrbeti za drva tedaj, kadar cveto češnje. Tako dela vedno pameten gospodar, da si že pomladi zagotovi kurivo, toda vedno in vsakomur to ni mogoče, zlasti pa ne revnim malim ljudem, ki žive tako rekoč iz dneva v dan in ki nimajo potrebnih kapitalij, da bi se založili s kurivom za vse leto naprej. Toda september je tukaj in čas je, da si ljudje že sedaj zagotove vsaj najbolj potrebno kurivo za zimo. Stiska napravi ljudi prav iznajdljive, da, skrajno podjetne in marljive. K sreči sta priskočila ljudem na pomoč Prehranjevalni zavod in mestna občina, ki delita sedaj nekaj kuriva med najbolj potrebne, tako da imajo vsaj za kuho.

Toda tudi drugače si pomagajo ljudje. Ni treba omenjati samo onih, ki smo jih vajeni sleherno leto ob tem času, tiste namreč, ki pobirajo odpadke kuriva po cestah in kar preže, kdaj pade s kakega voza kepica premoga. Še drugi so, ki so prav tako marljivi. Ko je čez poletje mestna občina dala obsekati nekaj dreves po javnih nasadih, so revni ljudje prosili za te veje in jih tudi res dobili. Prav z velikim veseljem so ti reveži znosili podarjeno jim vejevje domov in nekateri bolj varčni še danes kurijo s takimi odpadki kostanjevih dreves.

Ni treba omeniti, da je po Rožniku in Golovcu pobrano prav vse dračje. Še več, tudi sleherni smrekov storž ze pobran in uporabljen za kurivo. Prav ti storži so, po zatrjevanju gospodinj, najbolj uporabno kurivo, ki se rado vname in dolgo časa gori. Ljudje pa so se spomnili tudi na drevesne korenine, ki so morda ležale že dolgo časa v zemlji, pozabljene od vseh. Te korenine nekdanjih kostanjevih in sličnih dreves ljudje sedaj prav pridno izkopavajo. Nekateri drevesni štori dajo tudi po en ali celo čez kubičen meter lesa. Sicer ta drva niso takšna kakor bukova, toda gore pa le. Ljudje imajo seveda mnogo dela, preden izkopljejo jamo okrog korenine in preden že v zemlji obsečejo štor, tako da ga morejo izkopati, pa tudi pozneje mora pridno vihteti sekiro, preden štor razcepijo v polena, toda ko je to delo končano, morejo mirne vesti zakuriti v štedilniku, in sicer ne samo z drvmi, temveč tudi z zavestjo, da so si kurjavo priborili v najtršem delu.

Okrog Ljubljane sedaj posestniki gozdov pridno sekajo. Okoliški kmetje so se res vestno odzvali pozivom Prehranjevalnega zavoda, naj pripravijo drva za prebivalstvo. Skoraj ni kmeta, ki bi se takemu pozivu uprl, dasi bi marsikdo rad gozd nekoliko prištedil, toda razumevanje za splošno potrebo je tako veliko, da si vsak gozdni posestnik prav nič ne pomišlja, ko je treba poslati v gozd delavce, da tam poderejo bukova drevesa ali pa tudi taka, ki dajejo mehkejša drva. Seveda plačuje Prehranjevalni zavod posestnikom primerne odškodnine.

Vaška idila sredi mesta

Ljubljana, dne 11. sept.

Res. Včasih se človek v naši beli Ljubljani počuti kot da bi živel kje v kakšnem podeželskem kraju. Na vas te spominja jutranje kikirikanje petelinčkov, ko ti njihovi glasovi done iz kleti ali balkonov, kure kokodakajo na vseh koncih in krajih. Nič čudnega ni, če vidiš po vrtovih koze in kozličke. Vaške pestostri je povsod dovolj, le videti jo moraš. V okvir take vaške slike spada prav gotovo tudi tisti s Poljanskega nasipa.

Če te zgodaj popoldne zanese pot po Poljanskem nasipu mimo takoimenovane Rdeče hiše v mesto ali iz njega, se boš kar nehote ustavil za nekaj časa in gledal takšnole vaško idilo: Pod mladimi topoli sede otroci na pručicah in stolčkih. Velika družba jih je. Med njimi pa skačejo večji in manjši zajčki vseh mogočih pasem in barv. Zajčki in otroci so pravi prijatelji. Nič se ne boje drug drugega, še mali Janezek je tako korajžen, da od časa do časa pocuka kakšnega uhljatega četveronožca, če ga seveda počaka. Zajčki begajo od otroka do otroka in naravnost v roke jim gledajo, kdaj jim bo drobna otroška ročica pomolila kaj zeljnatih listov, ki so ostali od gospodinjine mize. Nič niso izbirčni ti zajčki in se prav z vsako stvarjo zadovoljé. Pa ne le z otroki, ampak tudi sami med seboj se imenitno zabavajo. Kdo bi razumel zajčkove norčije, ko begajo od trate do trate, od enega kletnega okenca do drugega, se ogledujejo od blizu, od daleč, potem pa spet s privihanim repkom v **krogu naokrog.**

Pridno izrabljajo zajčki prostost, ki jim jo dajo gospodarji, ko jih puste iz kletnih gajbic na prosto. Tudi imena hočejo otroci dati svojim ljubljenčkom. Pa zajčki so bolj trde glave. Le črni velik zajec »Bobi« že ve, kako mu je ime in priteče, če ga le kdo pokliče. Tudi sivkasti orjak »Sivi« že dobro pozna svoje ime. Ostala zajčkova druščina pa je še nedovzetna za svoja imena. Kdo bi si še belil glavo z imeni, samo da imamo kaj za pod zobe in nekaj prostosti, pa je prav, si mislijo privihani repki.

Nekaj ur imajo veselje tako zajčki kot otroci. Potem pa pridejo lastniki in hajdi z zajčki v klet in na balkone, kjer akajo drugega dne, ko bo spet prijetno v družbi dečkov in deklic. Pa tudi otroci komaj čakajo prijetne zajčkove družbe drugega dne. Takšen je košček vaške idile tam pod vitkimi topoli na Poljanskem nasipu.

Ljubljančani so gledali sončni mrk

Ljubljana, 11. septembra.

Izraz »mrk« je prav za prav primeren za nebesni pojav, ko se človeku-opazovalcu sonce prikaže nekako brez vse svoje močne žarosti, da ga lahko s prostim očesom opazuje in gleda vanj, ne da bi oko kaj trpelo.

Za včerajšnji nepopolni sončni mrk je bilo med mnogimi Ljubljančani, posebno onimi, ki ne vedo, kam bi šli s časom, primerno zanimanje in so mnogi vztrajno opazovai vse faze sončnega mrka.

Kakor smo bili že objavili, je sončni mrk v Ljubljani zavzel le 0.31 sončne oble v premeru, to je tretjino, ko je bil obseg drugod mnogo večji. Začetek mrka je bil ob 17.45 letnega časa. Najlepša faza vsega mrka je bila okoli 18.32. Človek je včeraj lahko opazoval, kako se je pred soncem gibala bela ploskev, ki je bila zgoraj na desni strani odrezana v srpasti obliki. Pozneje po 18.32 se je ta srpasti odrezek dvignil višje in je bil navpično. Zadaj je človek lahko opazil pravo sonce, ki je pošiljalo svoje žarke v vsemirje. Okoli plošče so se vrstili barvni kolobarji, pojavil se je le za trenotek temnomoder, večidel pa so prevladovali rdeči kolobarji najrazličnejših nijans, tako živordeči do svetlordečih. Kdaj je pri nas sončni mrk nehal, ni bilo mogoče opaziti, ker se je sonce pred zatonom skrilo za večjo kopico oblakov. Konec sončnega mrka je bil nekaj minut pred zatonom, pred 19.23. Pri nas je sončni mrk trajal tako-le 1 uro 38 minut.

Mnogi Ljubljančani so z največjim zanimanjem opazovali ta mrk in nekateri so napravljali različne duhovite, pa tudi neumestne pripombe. Nekdo je ono ploščo označil kar kratko: »To je beli ščit sv. Mihaela.«

Naj omenimo, da so starodavni Kaldejci, ki so bili nadarjeni in izborni opazovalci zvezd, določili, da se v razdobju 18 let pojavi 29 luninih in celo 41 sončnih mrkov. To dobo 18 let so Kaldejci imenovali »saros«. Za gotov kraj je izračunanih do 9 mrkov. Redki so ljudje, ki dožive v gotovih pokrajinah popolen sončni mrk, ki se pojavi na primernih krajih vsakih 360 let. Popolen mrk pa traja kvečjemu le 8 minut, ko ima nepopolen daljši čas, kakor smo to videli pri včerajšnjem mrku v naših krajih.

Zahtevajte povsod naš list!

Vlak šel preko njega, pa ostal živ in skoraj nepoškodovan. Cesare Pin je v Maestre pri Benetkah stal na postaji in čakal na vlak. Ko je zagledal na tretjem tiru kompozicijo vlaka, je stopil čez tire mimo neke lokomotive, ki je stala na drugem tiru. Toda prav tedaj je lokomotiva potegnila. Pina je podrla, nakar je šla čezenj z nekaj vagoni. Ljudje, ki so bile priče tega prizora, so bili vsi trdi od groze, toda nemalo presenečeni, ko se je Pin začel pobirati s tal, čim je vlak odpeljal. Sreča je hotela, da ga je sunek lokomotive vrgel ravno na sredo med tira in se mu ni zgodilo nič drugega, kakor da se je malce potolkel, ko je padel na pragove.

Prvi letošnji pridelek v Zvezdi je bil prav dober

Med mnogimi drugimi mestnimi zemljišči je bila letos tudi vsem Ljubljančanom ljuba Zvezda spremenjena v vrt ter spomladi zasajena predvsem s krompirjem. Mestna vrtnarija je ta veliki vrt sredi mesta tako skrbno obdelovala, da je bila Zvezda vsem začetnikom in tudi drugim mestnim kmetovalcem za zgled, kako je treba pravilno obdelovati vojne vrtiče. Tako je Ljubljana v svojem osrčju imela vzorno vojno polje ter pravo šolo v korist vsem prizadevnim mestnim vrtnarjem in kmetovalcem, ki se sedaj vesele dobre letine, ker jim bo prav izdatno pomagala pri prehrani družine. Dobri namen mestne občine, da bi s pridelkom založila svoje socialne zavode, je bil kot dobro delo poplačan z božjim blagoslovom, da je letina v Zvezdi prav bogata, saj smo pridelali 10 krat toliko krompirja kot smo ga spomladi posadili.

Čeprav je spočetka morda marsikdo žaloval za lepo zeleno trato Zvezde, je kmalu začel občudovati bujne, prav dobro uspevajoče nasade krompirja, ki so bili posebno ob cvetju tudi prav lep okras mesta. Ko so pa delavci mestne vrtnarije začeli krompir kopati in polniti z dobrim pridelkom vreče ter velike vozove, so tudi največji dvomljivci spreobrnjeni hvalili mestno občino da je z Zvezdo, spremenjeno v vojni vrt, popolnoma dosegla svoj hvalevredni namen tako s spodbudo, ki jo je dajala občanom, naj zadnji košček sveta obdelajo in zasade s koristno povrtnino, kakor tudi s poukom lastnikom vojnih vrtov, zlasti pa z dobrim pridelkom za prehrano manj premožnih slojev in podporo potrebnih v mestnih socialnih zavodih.

Podžupan comm. dr. Salvator Tranchida si je v četrtek zjutraj ogledal kopanje krompirja ter z velikim zadovoljstvom poslušal poročilo vodstva mestne vrtnarije o blagoslovljeni letini. Drobnejšega, zato pa zelo trajnega kočevskega rožnatega krompirja in debelejšega belega krompirja sorte »oneida« je mestna vrtnarija v Zvezdi pridelila 8000 kg, ko ga je spomladi zasadila 800 kg. Z veseljem je podžupan mestni vrtnarji, njenemu vodstvu in delavstvu izrekel pohvalo za lepi uspeh skrbnega dela, obenem je pa prvih 10 stotov krompirja naročil poslati vojni bolnišnici, da s tem podčrta namen vojnih vrtov, kako naj mali mestni vojni vrtnarji in kmetovalci s pridnim pridelovanjem živeža pomagajo k vzdrževanju naroda.

S Hrvaškega

Poglavnik je odlikoval bolgarskega ministrskega predsednika z najvišjim hrvaškim odlikovanjem. Visoko odlikovanje je izročil predsedniku hrvaški poslanik v Sofiji dr. Židovec.

Dubrovnik je pred dnevi dobil svojo glasbeno šolo, ki ima pravico javnosti.

V zagrebški Medvedgradski ulici bodo morali podreti 45 m visok tovarniški dimnik. To zahteva mestna občina. Dimnik morajo podreti v 20 dneh.

Za popravo sarajevske careve džamije je določenih 1 milijon kun.

V Tesliču so odprli nov sportni stadion.

Ob priliki obiska generala Löhra v Zagrebu je Poglavnik odlikoval tega novega komandanta za jugovzhod s hrvaškim veleredom krone kralja Zvonimirja z danico in meči.

Tudi hrvaška ustaška mladina se bo udeležila velikih sportnih iger, ki bodo prirejene od 25. do 27. t. m. v Milanu. Tekme bodo mednarodne.

Zadnjega avgusta je potoval skozi Zagreb oddelek hrvaških mornarjev na Črno morje, ki so bili poslani kot okrepitev že tam nahajajočih se hrvaških mornarjev. Od njih se je na zagrebškem kolodvoru poslovil admiral hrvaške mornarice Jakčin.

V Sisku bo začela v kratkem času obratovati nova kemična tvornica. Izdelovala bo modro galico, žvepleno kislino in razne vrste umetnih gnojil.

V Osjeku grade nov dom za onemogle starce. V domu bo prostora za 94 oskrbovancev.

Pred dnevi je bila odprta brzojavna služba med Hrvaško in nezasedeno Francijo.

Posebno hrvaški učitelji in zdravniki so se pokazali kot dobri rodoljubi, saj so prav oni darovali največ knjig za potujoče knjižnice hrvaške vojske.

Naglo pokretno sodišče v Zagrebu je pred dnevi izreklo kar devet smrtnih obsodb nad osebami, ki so dovolile, da so pri njih prenočevali neprijavljeni ljudje, komunisti. Obsodbe so bile že izvršene. Prav tako je isto naglo naglo sodišče obsodilo na smrt jetniškega paznika iz Samobora, ko je svojo službeno dolžnost tako zanemaril, da mu je zaradi tega ušel iz zapora nevaren jetnik.

S. S. van Dyne: 33

ZAGONETNA SMRT

KRIMINALNI ROMAN **GOSPODA BENSONA**

»Sedite in govorite, Higginbotham,« mu je ukazal Markham, ko se je bil možakar pojavil pred njim. »Tudi tile gospodje se zanimajo za našo zadevo.«

»Dohitel sem stotnika, ko je čakal na dvigalo. Odpeljal se je s podzemsko železnico ter se podal na Cesto 79-a in v Broadway. Potem se je peš odpravil v Riverside Drive ter stopil v hišo št. 49. Vratarju ni povedal svojega imena in je takoj stopil v dvigalo. V hiši je ostal nekaj ur. Ob eni in dvajset minut se je vrnil in se vsedel v avtotaksi. Jaz sem vzel drugega in mu sledil. Peljal se je na Cesto 72-a, skozi Park, potem na avenijo 59-a, na queenborouškem mostu, na pol poti do Blackwel Islanda, pa se je naslonil na mostno ograjo. Tam je ostal šest minut, nakar je vzel iz žepa majhen zavitek ter ga zagnal v vodo.«

»Kako velik je bil tisti zavitek?« je vprašal Marham očividno silno nestrpno.

Higginbotham je z rokami, pokazal, kako velik je bil zavitek.

»Pa debel?«

»Približno tri centimetre, ali nekaj malega več.«

»Je bila lahko v njem pištola ‚Colt'.«

»Seveda. Zavitek je bil nekako prav tako velik, da bi bila v njem lahko pištola ‚Colt'. Moral pa je biti tudi precej težek, če sklepam po tem, kako ga je stotnik držal v roki in kako se je potem v vodi naglo potopil.«

»Dobro je. Drugega nič?« je pripomnil Markham vidno zadovoljen.

»Ne, nič več, gospod. Ko se je stotnik iznebil zavitka, se je zopet vrnil na svoj dom. Tam sem ga potem pustil.«

Komaj je Higginbotham odšel, je Markham že dejal Vanceju:

»In zdaj, kaj hočeš še več?«

»O, pač, še dokaj stvari je,« je odvrnil Vance.

Major Benson je vprašal:

»Položaj mi še ni čisto jasen. Zakaj naj bi bil šel Leacock v Riverside Drive po pištolo?«

»Iz tega sklepam,« je odvrnil Markham, »da je stotnik naslednji dan po umoru odnesel pištolo h gospodični St. Clairovi, da bi bila tam na varnem in da je ne bi morda našli pri njem doma.«

»Ali je ni mogel odnesti tja tudi pred zločinom?«

»Vem, kaj hočete reči,« je dejal Markham; »spomnil sem se zdaj tistega, kar je dejal major, namreč, da bi bila gospodična St. Clairova dosti prej zmožna umoriti Bensona, kot pa stotnik. Tudi jaz sem bil takšnega mnenja. Toda neka očividna dejstva so odstranila sum, ki je ležal na gospodični.«

»Vi boste prav gotovo vztrajali pri tem,« je odgovoril major, kakor da ni prav preveč prepričan; »toda jaz ne verjamem, da bi bil Leacock umoril Alvina.

Za trenutek je umolknil, potem pa je prijel upravnika za roko ter dejal:

»Nočem biti vsiljiv in tudi ne želim, da bi mislili, kako malo cenim to, kar ste storili. Želel pa bi, da še ne daste takoj zapreti tistega človeka in še malo počakate. Tudi najvestnejši in najpozornejši med nami se lahko zmoti Tudi dejanja sama so včasih zelo varljiva. Jaz si ne morem kaj, da ne bi mislil, da so vas dejanja zavedla v zmoto.«

Videti je bilo, da je Markhama vznemirila prošnja njegovega starega prijatelja; a čut dolžnosti je v njem zmagal.

»Moram ravnati po svojem prepričanju, gospod major,« je dejal obzirno, a odločno.

XV. POGLAVJE.

»Pfyfe« (osebno)

Torek, 18. junija ob 9.

Torek, četrti dan preiskave, je bil zelo važen in v gotovem oziru celo eden najvažnejših pri reševanju te uganke. Sicer ni prišlo na dan nič določnega, vendar pa se je pojavilo čisto slučajno nekaj novega in vprav to je bilo tisto, kar je nazadnje privedlo do izsledite krivca.

Preden smo se bili prejšnji dan ločili, je Vance prosil Markhama, če lahko naslednje jutro pride k njemu v urad. Markham, ki ga je neobičajna resnost, s katero mu je bil Vance zastavil to vprašanje, kar malo vrgla s tira in ga zmešala, je privolil. Mislim, da bi bil Markham dosti rajši vtaknil stotnika Leacocka v luknjo in da bi bil to tudi storil, če ne bi bilo Vanceja, ki se je temu odločno upiral. Bilo je jasno, da se je Markham po tistem, kar mu je bil povedal Higginbotham, odločil, spraviti stotnika na varno in hitro sestaviti obtožnico.

Ko smo ob devetih prispeli v urad Okrožne uprave, je bil Markham že tam. Čim smo vstopili, je vzel v roko telefonsko slušalko in prosil, naj ga zvežejo z narednikom Heathom.

Vance je tedaj storil nekaj zelo čudnega: hitro se je sklonil čez mizo k Markhamu in mu vzel slušalko iz rok, jo položil nazaj na aparat in potrepljal Markhama po rami.

Upravnik je pri tem tako osupnil, da se ne samo ni nič upiral, pač pa se mu ni posrečilo niti malo oporekati. Preden bi mogel kaj spregovoriti, mu je Vance že dejal s sladkim, toda precej odločnim glasom:

»Ne pustim ti, da bi zaprl Leacocka. To je tisto zaradi česar sem prišel zdaj k tebi. Dokler bom tu v tem uradu in bom imel možnost, da ti to preprečim, ne boš dal povelja, naj ga zapro. Če boš hotel storiti tako zlobno in nepremišljeno dejanje, me boš moral prej vreči skozi vrata. Poklicati pa boš moral, če me boš hotel zagnati ven, precej tvojih rabljev, to ti svetujem, kajti branil se bom na vso moč!

Najbolj neverjetno pri tej grožnji pa je bilo, da jo je bil Vance pripravljen tudi izpolniti. Markham ga je razumel.

»Če me vržeš skozi vrata,« je nadaljeval Vance,« bom v enem tednu postal v mestu znan, kajti tedaj se bo še vedelo, kdo je pravi krivec. In postal bom narodni junak in mučenik, ker sem poklical na dvoboj okrožnega upravnika in žrtvoval svojo svobodo na oltar pravice, resnice itd. itd.

»Ni več potrebno,« je odgovoril Vance in že pretrgal zvezo. Potem je stopil korak nazaj in prekrižal roke.

Po kratkem molku je Markham ves razjarjen vzkliknil:

»Če se mi hitro ne pobereš, Vance, in mi ne pustiš, da vodim ta urad tako, kakor si jaz zamišljam, mi res ne bo preostajalo drugega kot da pokličem svoje ljudi.

Vance se je zasmejal, kajti dobro je vedel, da Markham ne bi nikdar storil tega. Kljub vsemu pa je bilo to njuno prerekanje le bolj klic na moralni dvoboj, in čeprav se je Markham delal, kakor da se bo poslužil tudi kile, vendar ni bilo nobene nevarnosti, da bi prišlo do takšne skrajnosti.

Počasi pa je Markhamovi bojevitosti sledila silna neodločnost.

»Ali mi lahko poveš, zakaj se za vraga toliko zanimaš za Leacocka?«

»Ubogi moj prijatelj! Mar resno misliš, da mi je toliko za usodo kakšnega oficirčka! Zanimam se le zate, dragi Markham, in ne bi rad, da zagrešiš pomoto, ki bi dosti bolj škodovala tebi kot pa Leacocku.«

Razpis gledališkega abonmaja za bodočo sezono

Predstave Drame in Opere so razdeljene na abonmaje: »Premierski abonma, abonma »Sreda«, abonma »Četrtek« in abonmaja A in B. Abonmaja A in B imata predstave ob vseh delavnikih, stalna abonmaja »Sreda« in »Četrtek« imata predstave redno ob sredah in četrtkih v Operi in Drami, »Premierski« abonma velja za premiere.

Abonma je veljaven za 38 predstav: 20 dramskih in 18 opernih odnosno operetnih.

Poleg tega je razpisan še poseben stalni abonma »Torek« za 20 dramskih predstav v sezoni.

Repertoar drame

Ljubljanska Drama bo v sezoni 1942-1943 nudila svojim abonentom igre iz naslednjega repertoarnega načrta: **Italijanski avtorji:** Alfieri: Filip; Goldoni: Mirandolina, Kavarnica, Zdraha na vasi; Bracco: Popolna ljubezen; Pirandello: Šestero oseb išče avtorja, Henrik IV., Kaj je resnica; Chiarelli: Krinka in obraz; Alessi: Zadeva dr. Hirna; Ludovici: Kolo; Gherardi: Jesen, Meano: Večno mlada Saloma, Cataldo: Gospa je odpotovala, Viola: Skupno življenje, Betti: Gospodinja. **Slovenski avtorji:** Linhart: Matiček se ženi, Županova Micka, Ogrinc: V Ljubljano jo dajmo, Cankar: Za narodov blagor, Medved: Stari in mladi, Jurčič: Deseti brat, Tavčar: Cvetje v jeseni, Milčinski: Volkašin, Kjer ljubezen, tam Bog; Gregorin: Oče naš... Klasiki: Luchian: Timon, Petelin, Prevoz; Shakespeare: Hamlet, Zimska pravljica, Antonij in Kleopatra; Molière: Učene žene, Calderon: Sodnik Zalamejski; **Avtorji drugih narodov:** Strindberg: Tovariši, Nevesta s krono; O'Neill: Elektra v črnem; Ibsen: Gradbenik Solnes. Poleg tega se bodo uprizarjale uspele igre iz prejšnjih sezon in mladinske igre.

Repertoar opere

Opera bo črpala svoj repertoar iz sledečih del: **Iz baročnega sloga, italijanske:** Donizetti: Don Pasquale, Rossini: Seviljski brivec, L. F. Ricci: Krišpin in njegova botra. **Iz nemške klasike:** Mozart: Beg iz Serajla. **Iz italijanske romantike:** Verdi: Traviata, Falstaff; Puccini: Boheme, Sestra Angelika. **Iz nemške romantike:** Humperdinck: Janko in Metka. **Iz slovanske romantike:** Parma: Stara pesem, Smetana: Prodana nevesta, Dvořak: Rusalka, Rimski-Korzakov: Sneguročka, Čajkovskij: Evgenij Onjegin. **Iz francoske romantike:** Massenet: Manon, Thais. **Iz moderne literature: italijanske:** Wolf-Ferrari: Zvedave žene; **španske:** De Falla: Trirogeljnik (balet). **Operete: italijanske:** Pietri: Tiha voda; **nemške:** Millöcker: Gašparone.

Novi člani: V Operi sta na novo angažirani altistka Elza Karlovčeva in sopranistka Manja Mlejnikova. Kot stalni gost bo sodeloval Julij Betetto, gosta za večje število predstav bosta Zlata Gjungjenac in Jože Gostič.

Prijave za abonma sprejema Uprava v veži dramskega gledališča od ponedeljka 14. do srede 23. septembra dnevno od 10. do 12. in od 15. do 17. ure, vštevši nedeljo 20. dopoldne.

Abonentom lanske sezone so rezervirani njihovi lanski sedeži do sobote 19. septembra do 5. ure popoldne. Od nedelje 20. septembra dalje bodo vsa razpoložljiva mesta na razpolago novim interesentom.

Cene stalnih abonmajev »Sreda« in »Četrtek« in »Premierskega« abonmaja so za 10 odstotkov višje kakor abonmajev A in B, vendar so jako nizke, saj uživa abonent v razmerju z dnevnimi cenami približno 20 % popusta, uradniški abonent pa doseže 30%. Za stalni red »Torek« so cene v razmerju z dnevnimi dramskimi cenami znižane za 10%, za uradnike 20%, in se zato ne plača pribitek 10%, ki ga plačajo p. n. abonenti stalnih abonmajev »Sreda«, »Četrtek« in »Premierskega« abonmaja.

Cene abonmaja

Loža v parterju: splošni abonma 10 obrokov po 230 lir, uradniški abonma 10 obrokov po 200 lir. Loža v I. redu št. 1—5 splošni 230 lir, uradniški 200 lir; loža v I. redu št. 6—9 splošni abonma 260 lir, uradniški 228 lir. Parterni sedeži: I. vrsta 64 odnosno 55 lir, II.—III. vrste 58—50 lir, IV.—IX. vrsta 48—42 lir, X.—XI. vrsta 40—35 lir, XII.—XIII. vrsta 34—30 lir. Balkonski sedeži: I. vrsta 40 lir, uradniški 35 lir, II. vrsta 34—30 lir, III. vrsta 30—27 lir. Galerijski sedeži: I. vrsta 23 lir, uradnik 20 lir, II.—III. vrsta 20—18 lir, IV.—V. vrsta 16—14 lir.

Cene za dramski stalni abonma red »Trek«.

Loža v parterju in I. redu št. 1—5 116 lir, uradniški ab. 100 lir. Loža v I. redu št. 6—7 130 lir odnosno uradnik 116 lir. Parterni sedeži: I. vrsta 32—28 lir, II.—III. vrsta 28—25 lir, IV.—IX. vrsta 25—22 lir, X.—XI. vrsta 22—18 lir, XII.—XIII. vrsta 18—16 lir. Balkonski sedeži: I. vrsta 22—18 lir, II. vrsta 18—16 lir. Galerijski sedeži: I. vrsta 13—11 lir, II. vrsta 11—9 lir, III. vrsta 9 lir, uradnik 8 lir.

Uprava Narodnega gledališča vabi p. n. občinstvo, da stopi v krog rednih posetnikov našega Narodnega gledališča.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani.

EIAR — Radio Ljubljana

Sobota, 12. septembra: 7.30 Pesmi in napevi. 8 Napoved časa. Poročila v italijanščini. 12.20 Plošče. 12.30 Poročila v slovenščini. 12.45 Koncert baritonista Vekoslava Janka. 13 Napoved časa. Poročila v italijanščini. 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.20 Lepe pesmi od včeraj in danes — orkester pesmi vodi dirigent Angelini. 14 Poročila v italijanščini. 14.15 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec. — Operetna glasba. 14.45 Poročila v slovenščini. 15 Pokrajinski vestnik. 17.10 Nove plošče Cetra. 17.50 Habijan Albina: O zastrupljenjih — prva pomoč — predavanje v slovenščini. 19.30 Poročila v slovenščini. 19.45 Pisana glasba. 20 Napoved časa. Poročila v italijanščini. 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30 Vojaške pesmi. 20.45 Lirična prireditev družbe EIAR: Brat Gerhard (drama v treh dejanjih, Ildebranda Pizzettija). V odmorih: ob 41.45 pribl. predavanje v slov.). Po končani operi: Poročila v italijanščini.

S Štajerskega

V Mariboru so umrli: 66 letna posestnica Jožefa Kekčeva z Meljskega hriba, 82 letna Marija Prosenakova, uradnikova žena, 41 letna zasebnica Marija Rebernakova iz Gornjega Radvanja in 78-letna železničarjeva žena Neža Lešnikova.

Dagmar Šumi iz Ljubljane bo nastopila v Vetterlingovi opereti »Doroteja« v mariborskem gledališču.

Mariborska brambovska standarta je priredila za ranjence že več zabav. Pripravili so jim raznovrsten spored, večji del z veselimi točkami.

Velika kavarna v Mariboru spet obratuje. Podjetje se sedaj imenuje Café-Restaurant »Theresienhof« in ga upravlja ga. Marija Klešičeva.

V št. Jurju pri Celju je umrla 69 letna Rozalija Stropnikova, roj. Orešnikova.

Za poslušanje tujih radio-postaj je obsodil kazenski oddelek pri poveljstvu varnostne policije v Mariboru 68 letnega Rajka Topolnika iz Šoštanja na pet let ječe. Topolnik je že dalj časa poslušal tuje postaje in je njih vsebino drugim pripovedoval.

V Mariboru sta se poročila Viktor Lausch, vodja Singerjeve podružnice in Štefka Jelenova.

V št. Vidu ob južni železnici so se poročili Jakob Žolinc iz Trbovelj in Amalija Mernikova iz Pletovarjev, Alojz Hlade in Angela Zapuškova.

Novi grobovi v Mariboru. Umrli so: 53 letna žena krojaškega mojstra Roza Pocajtova, rojena Stepišnikova, 79 letna vdova po železniškem uslužbencu Antonija Gendisova, rojena Modrova, v bolnišnici pa 66 letni posestnik Jože Kekec, dalje 69 letna žena po železniškem upokojencu Terezija Švejda, v Novi vasi pa 58 letni prevžitkar Jože Mikl.

Blizu jeza v Rušah je utonil v Dravi 22 letni mizarski pomočnik Karel Jaunig.

Na Pobrežju pri Mariboru je treščil 36 letni ekonom Radenske Slatine Rudolf Srečko z motornim kolesom v neki tovorni avtomobil in dobil pri padcu nevarno poškodbo na glavi, poleg tega pa je dobil še hude notranje poškodbe. Vanj je nato še zavozila 26 letna Anica Pokrivačeva in se poškodovala po glavi in stegnu. Oba so pripeljali v mariborsko bolnišnico.

V Ptuju so se poročili Adalbert Windisch in Terezija Flekova ter Jožef Kmetec in Pavla Šošteršičeva.

Na Spodnjem Štajerskem bodo priredili slepi umetniki dva koncerta — v Mariboru in v Celju.

Na vzhodni fronti je padel pionirski poročnik inž. Bruno Dietl iz Maribora. Boril se je že na Poljskem, v Franciji in v Srbiji in je bil med drugim odlikovan z železnim križcem.

Maribor je dobil novega okrožnega vodjo v osebi prosvetnega šefa Mihaela Štrobla. Dosedanji vodja je šel na fronto.

Ljubljana

Koledar

Danes, petek, 11 septembra: Milan, škof.
Sobota, 12. septembra: Ime Marijino.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor ,Miklošičeva c. 20. mr. Murmayer R., Sv. Petra c. 78.

Vse ljubljansko moštvo, posebno še može in očete, vljudno vabimo, da se udeleže lepe pobožnosti, ki jo v nedeljo, 13. septembra, ob petih popoldne priredi na Rakovniku križanska moška in mladeniška Marijina družba.

Mestni fizikat v petek in soboto, 11. in 12. sept. zaradi snaženja prostorov ne bo poslovalo za stranke, pač pa samo v najnujnejših primerih.

Cepljenje zoper koze za zamudnike bo v torek 15. sept. dopoldne od 17 do 18 v prostorih mestnega fizikata v Mestnem domu. K temu cepljenju so starši primorani pripeljati vse one otroke, ki iz katerega koli vzroka o rednem terminu spomladi niso bili cepljeni. Otroke, ki bi tudi sedaj ne bili sposobni za cepljenje, je treba pripeljati isto uro k zdravniškemu nadpregledu v Mestni dom v prostore kjer bo cepljenje.

Odbor Glasb. Matice ljubljanske je sklenil v svoji seji, dne 7. t. m., da ustanovi na svoji šolsko knjižnico, ki bi po možnosti vsebovala vsa ona dela, ki se rabijo pri pouku, kakor: različne šole, tehnične vaje in skladbe, ki so primerne za predavanja, nastope na produkcijah itd. Iz te knjižnice bi črpali učne pripomočke revnejši gojenci šole Glasbene Matice. Veliko prijateljev glasbe ima mnogo takega materiala doma, ki leži popolnoma neporaben, v šolski knjižnici pa bi izvrstno koristil našemu glasbenemu napredku sploh. Zato prosi odbor Glasb. Matice ljubljanske vse občinstvo, ki ima doma take note, da jih pokloni novi šolski knjižnici šole Glasbene Matice. Zadostuje obvestilo na pisarno Glasbene Matice, ki takoj pošlje po darovane muzikalije in izstavi nato tudi odborovo potrdilo za dar, kot dokaz, da je prišlo darovano na pravo mesto.

Spomin starega gasilca. Bilo je sredi zime leta 1888., ko je kmalu po polnoči dvakrat zadonelo iz kanona na Gradu, da v Ljubljani gori. Vsi gasilci smo bili takoj na mestu, vojaštvo se je tudi zbralo v pomoč nesrečnim žrtvam, a ognja ni bilo nikjer. Preiskali smo vso Ljubljano, od enega konca do drugega, ne da bi kje stopili v akcijo. Pozneje se je šele zvedelo, da je strel iz kanona povzročil sneg, ki je padel na dotični trak. Kakor hitro je namreč grajski čuvaj sprožil trak, je zadonel strel. Tako smo se zopet vrnili na svoje domove, pomirjeni, da ni hujše nesreče. — Onemogel gasilec Pritekelj Anton.

Nocojšnji koncert violinista Karla Rupla s sodelovanjem pianistke Zore Zarnikove bo imel naslednji spored: Veracini: Sonata e-mol. Bach: Adagio iz prve Sonate za violino solo. Lalo: Španska simfonija. Po kratkem odmoru sledijo: Tartinijev: Variacije na Corellijev tema, Debussyjeva: Deklica lanenih las, Škerjančev: Ostinato in Ciganski napevi, ki jih je uglasbil Sarasate. Sama slavna dela velikih skladateljev, izmed katerih so bili nekateri najznamenitejši violinski virtuozi svojega časa. Sloves obeh nastopajočih umetnikov nam jamči, da bo nocojšnji večer nudil izreden umetniški užitek. Zato opozarjamo in vabimo na nocojšnji Ruplov violinski koncert, ki se bo začel točno ob pol 7. uri v veliki filharmonični dvorani. Predprodaja vstopnic v Knjigarni Glasbene matice. Konec koncerta pred 8. uro zvečer.

Ljubljansko gledališče

Drama

Sobota, 12. sept. ob 17.30: »Okence«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Nedelja, 13. septembra ob 14: »Konto X«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol — ob 17.30: »Kralj na Betajnovi«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Opera:

Nedelja, 13. sept. ob 16: »Don Pasquale«. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol.

Olga Scheinpflugova: »Okence«. Komedija v 4 dejanjih. Igrali bodo: Dynybylovo — Kraljeva, Rožico — Rasbergerjeva, Plevko — Nakrst, Johaneka — J. Kovič, Toneta — Vl. Skrbinšek, Lojzeta — Blaž, Diviška — Verdonik, polic. komisarja — P. Kovič, 1. nosača — Košuta, 2. nosača — Košič. Režiser J. Kovič.

G. Donizetti: »Don Pasquale«. Komična opera v treh dejanjih. Peli bodo: Pasquala — Betetto, Malatesto — Janko, Ernesta — Sladoljev, Norino — Mlejnikova, notarja — Jelnikar. Dirigent: A. Neffat, režiser: R. Primožič, zborovodja: R. Simoniti.

Razvoj Šubičeve ulice se bliža h kraju

Ljubljana, 11. septembra.

Že lani smo Ljubljančani spoznali, kako nam nastaja takorekoč sredi mesta nova krasna ulica, ki veže najlepši ljubljanski trg, to je »Zvezdo« z bivšo Bleiweisovo, sedaj Viktorja Emanuela III. cesto. To je Šubičeva ulica, ki je bila že lani odprta, tako, da je mogel pešec od kazinskega poslopja in uršulinskega samostana naravnost do muzejskega poslopja in do glavne policije, oziroma do vladne palače. Seveda pa ta ulica, ki je bila lani tako podaljšana, še ni bila popolnoma urejena, kar pa se bo zgodilo sedaj v najkrajšem času, oziroma se dogaja že dosedaj.

Komaj nekaj let je tega, kar smo poznali Šubičevo ulico le kot malo ulico, nesposobno za kak vozni promet. Ulica je vodila le z Muzejskega trga, od Valvazorjevega spomenika dalje, mimo dveh hiš iz poslopja policije na eni strani ter mimo poslopja Narodnega muzeja. Že kakih petnajst let je tega, odkar je pričela mestna občina misliti na to, da bi Šubičevo ulico podaljšala do Zvezde. Na poti je bil tedaj obširen vrt redovnic uršulink in pa nekatera poslopja v Selenburgovi ulici, deloma last uršulink, deloma last zasebnikov. Pogajanja, da bi uršulinke odstopile del svojega vrta z zidovjem, so bila težka, toda ne po krivdi redovnic, temveč bolj po tedanjih odločujočih činiteljih v Ljubljani, ki so le s težavo razumeli, da imajo tudi uršulinke pravico do lastnine svojega reda.

Končno so bile prve težave premagane. Najprej se je razširil Muzejski trg, kjer je padel ogel zidovja, lani pa se je razširila tudi Šubičeva ulica. Hkrati je lani Pokojninski zavod postavil na novo pridobljenem zemljišču, v sedanji Muzejski ulici, ki vodi od Šubičeve do Nunske ulice, pet lepih stanovanjskih poslopij, pravi novi blok hiš in si obenem zagotovil možnost za gradnjo še šestega sličnega poslopja. Mestna občina je že lani dala, še bolj pa letos za silo urediti razširjeno Nunsko ulico ter novo Muzejsko ulico, ki vodi med zidovjem uršulinskega samostana ter novim blokom Pokojninskega zavoda.

Sedaj je na vrsti tudi Šubičeva ulica sama. Ob njej je bilo v surovem stanju dograjeno novo gimnazijsko poslopje uršulink, ulica pa je ostala dosedaj še nedodelana.

To ulico je dala sedaj mestna občina katranizirati. Je to cenejši, vendar pa skoraj prav tako dober način utrjevanja cestišča, kakor asfaltiranje. Na ulico so navozili najprej drobnega peska, ki so ga sušili v okoliških ulicah, največ na Kongresnem trgu. Pesek je bil najprej stlačen s parnim valjarjem, nato pa so delavci s strojem iz mestne plinarne vlivali tekoči katran na strnjeni pesek. Ko se je ta zmes peska in katrana nekoliko strdila in ohladila, so posuli še eno plast peska, nakar je zopet parni valjar potlačil cestišče. Na ta ceneni, toda zanesljivi način, je Šubičeva ulica dobila tako moderen tlak, ki bo sčasoma, ko ga vozila in pešci še ugladijo, povsem sličen asfaltu in bo morda še trajnejši.

Ob Šubičevi ulici, tik samostanskega zidu, je bilo pripravljenega nekaj prostora za cvetlične nasade. Toda letos cvetlic tam niso zasadili, temveč fižol, krompir, kumarice, kolerabice, paradižnike in podobno. Te rastline so kar dobro uspevale in sedaj sadilci pobirajo plodove tega dela. Ureditve pa še čaka hodnik med temi nasadi in cestiščem. Ko bo to urejeno, bo Šubičeva ulica za dolgo časa res povsem v redu in ne bo delala sramote tako važnemu mestnemu delu, skozi katerega vodi.

Z Gorenjskega

V Kranju popravljajo po poročilu gorenjskega dnevnika ceste le po programu najnujnejših del. Dokončna popravila bodo izvršena pozneje. Delno je položen vodovod za Zlato polje. Cesto k novemu športnemu igrišču so nanovo povaljali, pozneje bo dobila hodnik in zelenico. Na Jezerski cesti bodo cestišče razširili na 8 in pol metra, hodnika pa na dva in pol metra.

Na vzhodni fronti je padel koroški rojak Karel Juhacs. Nadalje sta padla 22 letni SS prostovoljec Friderik Lepuschitz in 24 letni desetnik Janez Wassermann.

Na Gorenjskem se kmetje pritožujejo zaradi gosenic, ki so se pojavile na zelju. Dnevniki prinašajo navodila za uničevanje škodljivcev.

V Kranju je umrl znani okrajni živinozdravnik Vinko Bedenk. Bilo mu je šele 45 let.

Na Virnici se je smrtno ponesrečil planinec Wolf Dietrich, ki je zašel s tovarišico Müllerjevo na nevarno steno, kjer mu je spodrsnilo, da je padel v prepad. Spremljevalka se je rešila. Ponesrečenca so našli mrtvega šele po dveh dneh. Bilo mu je 37 let.

Cristalflex VETRI INFRANGIBILI PER OROLOGI NEZDROBLJIVO STEKLO ZA URE
G. GIOVANZANA - MILANO
VICOLO PUSTERLA (Via Palla) Telefono 85.312

V. HEISER 94

Zdravnik gre križem svet

Red in delavnost tega ljudstva sta me močno presenetila. Vlaki so vozili natančno po urniku, tako da sem svojo uro lahko naravnaval po njihovem prihodu. Pri razkladanju z ladij ali avtobusov so se ogibali vsake nepotrebne kretnje in smotrno delovanje mišičevja pri kulijih je bilo čudovito, čeprav so majhne rasti.

Japonci so kazali iste odlike tudi v tujini. Ko sem leta 1916. prvič prišel v Mandžurijo — tedaj je bila še v kitajski posesti — sem se vozil na železnici »South Manchurian Railroad« (železnica južne Mandžurije), ki je bila japonska last. Bila je zares popolna tako glede krasno speljanih tirnic kakor glede pullmanskih vozov ameriške vrste. Železnica je imela imenitno bolnišnico ter vzdrževala zdravniško šolo.

Zanimivo je, da so Japonci edini vzhodnjaki, zmožni napredkov in da so vrh tega še druge vzhodne narode, s katerimi so prišli v stik, prebudili iz nemarne dremavice. Tudi na Koreji, ki jo je Japonska skušala spraviti na isto raven življenja kakor ljudstva na zahodu, so opravili lepo in koristno delo ter potrošili več denarja, kakor so mogli dobiti iz nje. Lotili so se velikanskih javnih del, ustanovili šole in bolnišnice. Japonci niso radi gledali misijonarjev, zato so njihovo lastnino močno obdavčevali. Da bi se jih docela znebili, so gradili velike in boljše bolnišnice, ki so zlahka tekmovale z bornimi misijonskimi bolniškimi postajami. S svojimi zdravstvenimi ustanovami pa so tudi znatno prispevali k boljši zdravstveni oskrbi.

Leta 1916. sem obiskal japonsko obmejno mesto Antung, za katero so izdelali sijajne načrte, gradili široke ceste ter uredili celo mrežo odtokov, a vse to ni moglo zbuditi k tekmovanju kitajskega mesta, ki je ležalo onstran reke Talu. Koreja je hribovita in polna skalnatih pokrajin. Doline pa so plodne in po njih vidiš obširna in rodovitna riževa polja. Povsod vidiš veliko število volov, ki na hrbtih prenašajo tovore. Kmetje so oblečeni v belo bombaževino, kar mi je večkrat dalo občutek mraza, ker je podnebje tukaj precej ostro. Na glavah pa so nosili toge in smešne čope iz črne konjske dlake, ki so bili podobni nizkim cilindrom in so močno nasprotovali belim oblačilom.

Čeprav so Japonci uvedli mnogo dobrega, so Korejci svoje japonske oblastnike sovražili in jih često pomorili. Vendar pa je bilo nadzorstvo na Koreji tako strogo, da so se taki zločini dogajali povečini zunaj deželnih meja. Nekoč sem bil v vladni palači v Singapooru, ko je sedanji japonski mikado — tedaj je še bil prestolonaslednik — potoval po Vzhodu. Seveda so ga povabili na uradno pojedino in k sidrišču so poslali posebno častno stražo, ki naj bi ga spremljala. Petnajst minut pred uro, določeno za obed, so po telefonu prosili, naj bi kneza sprejeli s častno stražo ob nekem drugem sidrišču, češ da se bo odlični gost tamkaj izkrcal. Hkrati pa so zahtevali, naj bi poveljnik častne straže ostal na poprej določenem mestu. Vladni uradniki so v vsej naglici ukrepali vse potrebno in poslali na novo sidrišče drugo častno stražo. Ura je prišla, a kneza ni nihče uzrl. Prikazal se je šele dvajset minut kasneje brez vsakega spremstva. Njegovi uradni stražarji so bili zadovoljni, da so z naročanjem raznih priprav preprečili vsako možnost napada na kneza ter ga kratkomalo izkrcali na majhnem čolnu, nato pa so ga spravili na koleselj in pospremili v vladno palačo.

Imel sem skrajno zanimiv pogovor z bivšim ministrom kraljeve hiše, Gotom, ki so ga vsi in povsod cenili kot enega najspretnejših japonskih državnikov. Bil je postaren gospod lepe vnanjosti; nosil je majhno prišiljeno bradico in bil zelo olikan in prikupen. Sprva je bil v pogovoru z menoj precej previden, ko pa je spoznal, da odkrito govorim o raznih zadevah, je še on začel govoriti prav tako iskreno. Zelo je obžaloval, da so Japonci v splošnem v vseh njihovih prizadevanjih in raziskavah nagnjeni bolj k analizi kakor pa k sintezi in je priznal, da jih taka duševna usmeritev ovira v napredovanju. Dejal je, da Japonci štejejo Burbanksa za človeka, ki ni bogve kaj znanstveno nadarjen, da pa ima mnogo sreče s svojimi slučajnimi odkritji. Sam je priznal, da je Burbanks prišel do raznih znanstvenih dognanj, navzlic pomanjkljivim postopkom; menil je, da so v Ameriki odkrili toliko važnih stvari, ker so zavračali vse take znanstvenike, ki se naslanjajo na nedokazane podmene, ki nimajo nobene miselne niti praktične vrednosti.

Baronu Gotu sem dejal, da sem se naučil mnogo dobrih stvari: japonske znanstvene delavnice, ki so bile tako številne in tako sijajno opremljene, so bile same vir stalnih presenečenj in so bile bolje porazdeljene kakor pri nas. Skoraj v vsakem kotičku v deželi si lahko napravil dobre bakteriološke preglede. Vendar pa sem mu poudaril, da se je Japonska odpravila na pot sodobne omike in s tem so se zdravstvene nevarnosti v nekaterih pogledih močno povečale; če naj Japonska ohrani svoje mesto na soncu, da se mora lotiti zdravstvenih nadzorovalnih ukrepov, sem mu dejal. Prikazal sem mu potrebo, da morajo upoštevati bolezni, ki izvirajo iz pomanjkljive prehrane in od okužbe tal, prav tako da morajo paziti na večje število obolenj za tifusom in kaj ukreniti zoper visoko otroško umrljivost.

Vse zdravstvene stroke na Japonskem niso bile enako razvite. Prečudno je bilo to, da se za zobarstvo še menili niso, ker njihovi nemški učitelji niso verovali v gnojna okuženja in resna vnetja. Japonski zdravniki sami so imeli tako slabe in nemarne zobe, kakor jih že zlepa nisem videl.

Gobavost je vidno pojenjala, čeprav so samo hudo gobave bolnike ločili od zdravih ljudi; a takih bolnikov je bilo razmeroma malo. Tisti, ki so živeli na svobodi, so bili stalno pod čuječim očesom policije, ki je pazila, da so nesrečniki rabili samo svoje orodje in da niso prišli v stik z zdravimi osebami.

Zaradi naraščajočih cen življenjskim potrebščinam je vznemirjenost med ljudstvom čedalje bolj rastla in v revnih hišah so se morali zadovoljiti s prav skromno prehrano. Zato pa je takoj narastla nevarnost jetike, ki se je že tako in tako krepko usidrala v tej deželi. Umrljivost se je dvignila na dvojno številko od tiste v Ameriki in Angliji, povprečno pa je za to boleznijo umiralo toliko ljudi kakor v najbolj revnih in zamazanih četrtih svetovnih velemest.

Slike z bojišč

1. Italijansko ogledniško letalo na svojem poletu nad Sredozemskim morjem. — 2. Italijanska konjenica, ki je ob Donskem kolenu pomagala pri uničevanju sovražnikovih sil. — 3. Sovjetski ujetniki, ki so jih italijanske čete zajele na bojišču ob Donu. — 4. in 5. Italij. topništvo, ki se je udeleževalo bojev ob Donu. — 6. Italij. telefonisti pri svojem delu na egiptovskem bojišču.

Podel napad na italijansko bolniško ladjo

Celo angleški častnik ne more verjeti, da bi bili Angleži tako zahrbtni in hudobni

Napoli, 10. sept. s. Včeraj zjutraj je priplula v napolsko pristanišče bolniška ladja »Aquileja«. Z njo se je pripeljalo okrog 700 ranjencev, med njimi polovica težkih. Ladjo, na kateri je vidno označen rdeči križ in je pri svojem človekoljubnem delu od začetka vojne že 33 krat opravila svojo dolžnost, je, kakor znano, dne 3. septembra ob dveh popoldne napadlo sovražno letalstvo ter jo skušalo ne oziraje se na človečanske zakone, uničiti. Na njej se poznajo zadetki krogel iz strojnic.

Govorili smo z zdravniškim ravnateljem, zdravnikom polkovnikom Guisom Lucianom ter ladijskim poveljnikom kapetanom korvete Tommasom Filipinijem od društva »Oriens«, ki sta nam povedala tole:

Dne 3. septembra ob 14.40 smo pluli približno 70 milj daleč od cirenajške obale. Nenadno smo zagledali sovražnikovo letalo, ki se je pokazalo na levi strani naše ladje. Bil je to »Bristol — Blenheim«, dvomotornik, ki je letel zelo nizko, komaj 70 m visoko ter kakšnih 250 metrov proč od »Aquileje«. Iz te razdalje je začel streljati s strojnicami na našo ladjo. Padlo je v dveh presledkih vsega skupaj kakšnih 15 izstrelkov. Videlo se je sijajno in je bilo izključeno, da bi moglo oko koga varati. Morje je bilo nadvse mirno. Sovražnikovo letalo se je potem bliskovito zasukalo ter vrglo na ladjo torpedo iz iste razdalje 250 m. Ta majhna razdalja je bila rešiteljica ladje, kajti torpedo je zadelo v ladjin trup med prvo in drugo odprtino na krovu in je izstopilo na drugi strani v polovični višini ladje.

Vprašali smo častnike, iz kakšnega razloga je po njihovem mnenju torpedo zgrešil svoj točni cilj. Bolničarske ladje seveda nimajo na svojem krovu orožja, in sovražnikovo letalo se je spričo tega lahko približalo ladji ter jo preletelo čisto mirno, pri čemer ga je podpiralo še lepo sončno vreme in čisti zrak. Torpedo, ki je bilo izstreljeno iz zelo majhne razdalje, ni imelo časa, da bi naredilo svojo normalno pot, in ko se je naravnalo, je bilo že onstran svojega cilja. Napad je bil bliskovit in je trajal vsega skupaj le eno ali dve minuti. Poveljnik je ukazal zaviti na levo, istočasno pa zapovedal vsej posadki, naj si natakne reševalne pasove. To se je zgodilo v največjem redu. Ker se je bilo treba bati, da bo sovražnikovo letalo znova napadlo s strojnicami našo ladjo, je poveljnik zapovedal posadki, naj se skrije pod ladjin krov. Ponovnega napada s strojnicami pa ni bilo, ker se je sovražnikovo letalo med tem že oddaljilo. Posadka se je vedla bolj ko hvalevredno.

Oba omenjena častnika smo še vprašali, kakšen namen naj bi bil imel sovražnik, da je streljal s strojnicami. Odgovorila sta nam, da je sovražnikovo letalo očividno imelo namen zadeti poveljniški most, da bi na ta način onemogočili častnikom, izvesti potrebno manevriranje ter potem ladjo čisto zanesljivo zadeti s torpedom.

Pater Giulio Brasotti iz Lucce, vojni kurat in zelo pobožen duhovnik, ki nosi dolgo črno brado in se na njegovem obrazu razodeva krščanska dobrotljivost in usmiljenje, je označil ta sovražnikov letalski napad kot zahrbten in podel, in takšnega mnenja je bil tudi neki ranjeni angleški stotnik — zdravnik, ki je bil na »Auileji« vojni ujetnik. On je namreč dejal, da se mu ne zdi verjetno, da bi bil ta napad izveden na pobudo kakšnega angleškega častnika, pač pa kvečjemu kakšnega Novozelandca ali Amerikanca.

»Aquileja« se je med svojo vožnjo morala dvakrat ustaviti, prvič dne 1. septembra, da vzame na krov truplo nekega indijskega vojaka, naslednji dan pa, da prevzame na krov nekega Deriseca, ameriškega letalca. Oba so pokopali z vsemi vojaškimi častmi, da bi s tem pokazali, kako plemenita čustva prevevajo italijansko dušo. Morda je bilo dejanje angleškega, novozelandskega ali ameriškega letalca za zahvalo, da je »Aquileja« na svoji poti vzela na krov enajst angleških letalcev, ki so padli v morje s svojimi letali ter jih rešili zanesljive smrti.

Od kdaj človek jé sladoled

Prvi, ki je priporočal ljudem uživati led, je bil — zdravnik

Čeprav so ponekod ulice naše bele Ljubljane res kar bele od samih papirnatih vrečic, ki so jih ljubitelji sladoleda, an ne ljubitelji reda in čistoče, nametali po tleh ne da bi se količkaj ozirali na svarila, da bo odslej tudi nje doletela primerna kazen, če se ne bodo poboljšali in bodo še naprej nastljali ulice, vendar prav gotovo še nihče ni pomislil na to, od kdaj prav za prav človek že uživa to »ledeno« dobroto, ki jo prodajajo po slaščičarnah zlasti v vročih poletnih dneh. No, le kar odkrito priznajte, da se še niste nikdar vprašali, kdaj se je človek spravil tudi na led, da bi ga jedel. Pa vam danes mi povemo to.

Zgodovina sladoleda, oziroma uživanje ledu, je že precej stara. Lahko jo zasledujemo tja do leta 400 pred Kr. Takrat je živel modri Hipokrat, slavni grški zdravnik, ki ga lahko smatramo za prvega človeka, ki je jedel led. Ljudem, ki so morali prenašati zunaj po poljih vročino dneva, je svetoval, naj si devajo v usta koščke ledu in si na ta način hlade žejo. V Rimu je bilo v dobi cesarjev zelo v navadi, da so ljudje uživali led. Ugledni Rimljani so imeli po svojih hišah v hriboviti rimski okolici kar svoje lastne ledenice. Claudius Galenus, ki je živel od 131 do 167 po Kr., piše, da človek lahko dobi v Rimu led vselej, kadar se mu ga zljubi. A že on opozarja, da ni zdravo, če človek pojé preveč ledu, ker zaradi tega zelo trpe prebavila.

Iz Rima se je razširila navada, uživati led, kmalu tudi na Sicilijo in Severno Italijo, pozneje pa tudi v Španijo in Francijo. Francoski kralj Ludovik XIV. je svojim gostom večkrat pripravil prijetno presenečenje s tem, da jim je ukazal prinesti po končani pojedini v zlatih kozarcih na mizo sladoled. Po pariških zapiskih je leta 1660 florentinski slaščičar odprl v Parizu lokal, kjer je že tedaj prodajal najrazličnejše vrste sladoleda. Napoleon Bonaparte je imel tako rad sladoled, da ga je po vsakem obedu moral imeti na mizi. Okrog leta 1750 so začeli uživati sladoled tudi v Nemčiji. Sprva je bil seveda znan le po dvorih. Pravijo, da je tudi Goethe imel sladoled od sile rad.

Vse do 19. stoletja pa je bil sladoled zelo draga stvar in si ga vsak ni mogel privoščiti, prvič zato, ker je bila to neka vrste novost — je že tako, da je vsaka posebnost dražja kot so običajne stvari — drugič pa tudi zaradi tega, ker ledu poleti niso imeli povsod in so ga morali drago kupovati. Šele pozneje — bilo je to leta 1879 — ko so iznašli način umetnega pridobivanja ledu s pomočjo amonjaka, se je led in z njim vred tudi sladoled pocenil in so si ga lahko privoščili tudi manj petični ljudje.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

SELMA LAGERLOEF: 93

NA RAZPOTJIH SRCA

ROMAN

Potem ko so staro gospo Sjoeberg med žalostinkami in v dolgem sprevodu od eckenstedtske hiše prenesli do cerkve in jo položili v grob, so se vsi vrnili v hišo žalosti, kjer je bila pripravljena bogata pogrebščina. Da je bila ta pogrebščina dolgotrajna in zelo velikopotezna, se razume samo po sebi. Prav tako menda ni potrebno pripomniti, da pri tej priložnosti niso opustili potrebne svečanosti in resnosti, ki sta spadali k obredom dostojnega pogreba.

Kot eden izmed sorodnikov umrle je dobil Schagerstroem prostor pri mizi v bližini hišne gospodinje. Tako je imel priložnost, da je videl to izredno gospo, s katero se prej ni nikdar srečal, in se z njo razgovarjal. Na ta dan je s svojim polnim žalobnim oblačilom delala vtis silne pesniške narave. Čeprav njen smisel za duhovito šalo in obvladujočo veselost ni prišel na dnevni red, je Schagerstroem vendar smatral razgovor z njo kot nenavadno vzpodbuden in prijeten. Niti trenutek ni okleval, da se ne bi pustil premotiti od zmagoslavnih potez te čarovnice. Vesel je bil, da ji je mogel s svoje strani pripraviti tudi malo veselja, ko ji je ponovil pridigo njenega sina od predzadnje nedelje, kakor tudi razložil učinek, ki ga je ta pridiga imela na poslušalce.

Med večerjo se je dvignil mladi Ekenstedt in imel govor o pokojnici. Govor so vsi navzoči z največjo pozornostjo poslušali. Čudili so se preprostemu, pa vendar privlačnemu in duhovitemu načinu izražanja kakor tudi nazornosti, s katero je označil pokojnico, katero je očitno imel zelo rad.

Schagerstroemova, pa verjetno tudi pozornost mnogih drugih gostov, se je zdaj pa zdaj obračala od govornika in se usmerjala na njegovo mater, ki je čisto tiho sedela, pogreznjena v molitev in presunjenost. Schagerstroem je slišal svojega soseda, ki je dejal, da je gospa Ekenstedtova petinšestdeset ali sedeminšestdeset let stara. Čeprav njen obraz ni ravno tajil teh let, vendar so se vsi spraševali, ali je sploh bila kakšna mlada lepotica, ki bi imela tako zgovorne oči in tako prikupen smehljaj kot ona.

Vse je poteklo v najlepšem redu. Toda, ko so gostje vsatli od mize in so jih postregli s kavo, se je v kuhinji dogodila majhna nezgoda. Sobarica, ki bi morala prinesti v sobo težak pladenj s kavnim priborom, je razbila kozarec in se na črepinjah obrezala. Kri ji je curljala iz roke in tisti hip ji je nihče ni znal ustaviti. Čeravno je bila rana neznatna, dekle pladnja le ni mogla prinesti, ker ji je kri neprestano kapljala od roke.

Ko so se začeli ozirati za žensko, ki bi jo v tem poslu nadomestila, so se vse pomagalke povrsti branile nesti pladenj v sobo. V tej stiski se je obrnila kuharica na močno in krepko dekle iz Dalarna, ki se je ravno o pravem času pojavila v kuhinji, da bi použila dobro večerjo. Prosila jo je, naj prime za pledenj in ga odnese.

Brez obotavljanja je dekle pograbilo pladenj, nakar si je služkinja s servijeto ovila roko in stopila pred njo, da bi poskrbela, da bodo gostje s kavo postreženi v pravilnem zapovrstnem redu.

V navadnih razmerah strežnica s svojim pladnjem ni vzbujala nobene posebne pozornosti. Toda v hipu, ko je postavno dekle iz Dalarna v svoji pisani noši stopilo med črno oblečene goste, je pritegnila poglede vseh nase.

Prav tako se je okrenil Karel Artur Eckenstedt proti njej. Nekaj sekund je bulil vanjo, ne da bi kaj razumel, potem pa je planil pokonci k njej in prijel za njen pladenj.

»V tej hiši ne boš stregla gostov s kavo, Ana Svaerd«, je rekel, »kajti ti si moja nevesta!«

Lepo dekle ga je zdaj gledalo bojazljivo, zdaj pa radostno.

»Ne, ne, pusti me pri miru, dokler ne bom gotova,« je rekla in se branila.

Tisti čas so se bili vsi gostje zbrali v velikem salonu: škof in njegova soproga, pokrajinski glavar z ženo, kakor tudi vsi ostali gostje. Vsi skupaj so videli, kako je sin te hiše vzel dekletu pladenj iz rok in ga položil na bližnjo mizo.

»Ponavljam ti!« je rekel z močnim glasom. »V tej hiši ne smeš gostov streči s kavo, ker ti si moja nevesta!«

Isti hip pa je zadonel glasen presunljiv glas.

»Karel Artur, pomisli, kakšen dan je danes!«

Gospa polkovnikova je bila, ki je to izrekla. Sedela je v sobi na velikem divanu, kar je bila predpravica glavnega užaloščenca. Pred njo je bila velika miza, levo in desno od nje pa so sedele častitljive obilne dame. Poskušala si je utreti pot in se preriniti skozi, toda to je zahtevalo časa, kajti njene sosede so vso svojo pozornost posvetile tistemu, kar se je na drugem koncu sobe dogajalo, in se ji niso hotele umakniti.

Karel Artur je prijel dekle za roko in jo potegnil s seboj globlje v sredino sobe. Bila je plašna in kot otrok držala roko pred očmi, vendar pa je bila navzlic temu videti srečna. Končno se je Karel Artur z njo ustavil pred škofom.

»Do tega trenutka nisem imel niti najmanjšega pojma o navzočnosti moje neveste v naši hiši,« je dejal. »Ker sem jo pa sedaj odkril, prosim, da bi jo smel v prvi vrsti predstaviti svojemu nadpastirju in škofu. Prosim za vaše privoljenje in vaš blagoslov za mojo zvezo s tem mladim dekletom, ki mi je obljubilo, da bo kot moja družica vedno z menoj hodila po poti dolžnosti in odpovedi, kakor se to spodobi Kristusovemu služabniku.«

Ne da se zanikati, da si je mladi duhovnik s tem nastopom, pa čeprav je bil z različnih zrelišč precej neprikladen, pridobil splošno dobrohotno naklonjenost. To pogumno priznanje preproste neveste, katero si je bil izbral, kakor tudi njegove globoke občutene besede, so mnoge pridobile na njegovo stran. Na njegovem bledem finem obrazu, se je tisti hip izražala nenavadna možkost in sila. Več navzočih gospodov je moralo priznati, da je sedaj nastopil pot, kakoršne bi se oni prav gotovo zelo otepali

Karel Artur je po vsej verjetnosti hotel povedati še mnogo več, toda tedaj je zadonel za njim glasen krik. Gospa Beate se je dvignila z divana in z naglimi koraki skočila proti skupini pred škofom. Toda v svojem razburjenju in naglici je stopila na svojo žalno obleko, ki je imela dolgo vlečko, se spotaknila in padla na tla. Pri tem se je udarila ob oster rob stranske mize in se pri tem precej močno ranila na čelu.

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič — Izdajatelj: inž. Sodja — Urednik: Mirko Javornik — Rokopisov ne vračamo — »Slovenski dom« izhaja ob delavnikih ob 12 — Mesečna naročnina 11 lir, za inozemstvo 15 lir — Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III — Uprava: Kopitarjeva ulica 6, Ljubljana — Telefon štev. 40-01 do 40-05 — Podružnica: Novo mesto